

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio quinta. Vtrum homines iusti, qui præcesserunt, de condigno mereri
potuerint Incarnationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Nulla est imperfectio, quin potius maior perfectio. Ad tertiam negatur similitudo de intentione, quia hæc a principio, & ante omne meritum data est, nec fuit conueniens, ut in ea fieret aliqua mutatio, ut q. 7. latè dicitur: conseruatio autem nec data est, nec dari potuit in primo instanti, proprie de conseruatione loquendo. Ad quartam non oportet ut de singulis meritis & præmiis Christi speciali reuelatione aut autoritate constet, sed sufficit, ut in generali aliquo principio, Scripturæ, Patribus, & rationi consentaneo contineantur: huiusmodi autem est, Christum meruisse quicquid connaturali modo potuit: de quo dicam latius dispo. 40. sect. 2. Item principium illud, quod Christus gloriam sui corporis meruit, potest, ad hoc colligendum probabiliter conferre, quia, si meruit illam gloriam, meruit æternam conseruationem eius: ergo & aliorum honorum, quæ ad illam supponuntur. Nesci est timendum, quod hoc præmio exhauriatur aliquod meritum Christi, nam in eo est sufficiens infinitas ad hæc omnia præmia, ut supra dispo. 4. ostensum est, nec non dicta dispo. 40. dicitur iterum. Et ex sequenti propositione, quam nemo negare potest, apertissime constabit.

*Proponitur
difficilis ob-
iectio.*

Respondetur

Sed dices tandem: Ergo etiam homo purus, cum iustificatur, potest mereri suæ gratiæ conseruationem: unde & merebitur illam, sicut meretur primam gloriam, ut est probabile, id autem dici non potest, alioquin mereretur perseuerantiæ donum, quia conseruatio gratiæ includit perseuerantiæ donum. Respōdeo, quoad aliquid esse similitudinē, non vero quoad omnia. Itaque sicut probabile est mereri hominē per contritionem primam gratiam, ita est probabile posse mereri, post ipsam adeptam, conseruationem eiusdem: quia dum meretur primam gloriam, meretur illam ut æternam: ergo & perpetuam gratiæ conseruationem, sine qua gloria esse non potest. At vero sicut non meretur gloriam ut absolute dandā, sed sub ea conditione, quam Conc. Trident. sess. 6. adhibuit, videlicet, si in gratia decesserit, ita non meretur conseruationem gratiæ ut absolute dandam, sed sub conditione, si homo ipse nihil commiserit gratiæ contrarium. Itaque debetur tali homini ex iustitia, & ex vi meriti, ut non priuetur gratia habituali, nisi mortaliter peccet: non est autem illi debitum, quod ei detur, ut non peccet, quia hoc non spectat ad intrinsecam & physicam gratiæ conseruationem, de qua modo agimus, sed ad speciale donum perseuerantiæ, quod nullam conditionem includit, sed per illud absolute & simpliciter datur homini, ut gratiam non amittat, quod non cadit sub tale merito. Et in hoc est magna differentia inter Christum & purum hominem: nam in Christo supponitur illa conditio ut connaturalis ac necessaria, quia ex se nihil poterat committere repugnans vnioni, & ideo sine vlla conditione aut limitatione conseruationem prædictam mereri potuit.

Ultimo igitur addendū est, etiam meruisse Christum, ut hæc vnio hypostatica non quidem multiplicaretur, sed ut eadem quasi iterum atque iterum in rerum natura poneretur, quod per mysteriū Eucharistiæ supra fieri diximus. Quod quidem mysterium ex meritis Christi profectum esse, & in virtute illorum quotidie perfici certissimum est, sicut & ipsa sacramenta, ut in fra q. 62. artic. 5. D. Thomas docet, & ibi dicemus.

SECTIO V.

Virum homines iusti, qui præcesserunt, de condigno mereri potuerint incarnationem.

HÆc quaestio de omni pura creatura Angelica & humana generaliter procedit, sed claritatis gratia, de antiquis patribus tractatur à Doctoribus, quia in eis potest esse aliqua ratio dubitandi, & resolutio quaestionis & ratio eius eadem est de omnibus aliis. Ratio autem dubitandi esse potest, quia in illis ho-

Aminibus videntur fuisse omnes conditiones ad meritum de condigno requisitæ. Nam primum erat gratia sanctificans, deinde erat oratio procedens ex fide & spe huius mysterij, & ex charitate ad D. E. V. M., & ad genus humanum, denique erat motio Spiritus sancti, & ordinatio diuina ad hoc enim illis conferebantur gratia & auxilia, ut se disponent ad hoc mysterium suscipiendum, atque impetrandum. Breuiter tamen hæc quaestio tam de facto, quam de possibili definiri potest.

Dico ergo primo. Nullus hominum meruit de condigno incarnationem filij Dei. Est certa & communis Theologorum quos sequenti sectione referam. Et ex Scriptura & Patribus probanda est testimoniis in tertia sectione adductis. Illa enim non tantum ipsius Christi, sed simpliciter omnia merita de condigno, & ex iustitia excludunt. Quibus addi potest Irenæus lib. 5. contra hæreses c. 2. ubi inquit respectu peccati redemisse nos Christum summa iustitia, respectu vero nostri, summa benignitate, quia nihil illi antea dederamus. Rationes quibus ad hoc probandum D. Thom. videtur præferri prima & tertia sunt efficacissimæ, quas in sequenti conclusionem magis urgebimus. Et confirmari potest primo, quia merita antiquorum Patrum, habuerunt condignum præmium in gloria, & gratiæ augmento illi respondentem, ergo non merebantur de condigno alius præmium, quale est Incarnatio. Antecedens patet, quia respectu nostrorum meritorum hoc est condignissimum præmium, sed non erant altioris ordinis merita priorum hominum, neque enim ex perfectiori

Cgratia operabantur. Secundo confirmatur, quia vnus homo non meretur alteri homini primam gratiam de condigno, ergo multo minus potuerunt homines mereri Christo gratiæ vnionis, quæ prima in illo fuit. Terrio, quis dicat aliquid aliud, & maius meruisse primos homines quam ipsum Christum? Si ergo ipse Christus non meruit de condigno incarnationem, multo minus alij homines. Et hæc rationes conuincunt, antiquos patres, non tantum non meruisse incarnationem de condigno quoad substantiam eius: verum neque quoad accelerationem eius, seu alias circumstantias, ut patebit facile applicando rationes factas. Quanquam contrarium huius illationis sentiant Richardus, Bonauentura, Gabriel, Marfilus, Alexander Alesius, statim sectione sequenti citandi. Sed sine fundamento, quia etiam acceleratio (si tamen illa potest cadere sub meritum) & aliz circumstantiæ incarnationis ad altiore gratiæ ordinem pertinent, qui non debetur operibus precedentibus à gratia creata, sed hæc in suo ordine habent condignum præmium, & ideo nihil extra illud, vel supra illud de condigno merentur.

Pura creatura etiam si intercederet Dei promissio, quamuis illa posita esset aliqualis ratio meriti, aliquam similitudinem habens cum merito de condigno. Hæc conclusio est solum probabilis, & est consentanea D. Tho. & aliis Theologis citatis. Et explicatur breuiter & probatur primo, quia si considerentur gratia creata, & opera quæ ab illa procedunt secundum se tantum, & intrinsecam suam naturam, solum habent naturalem proportionem, & condignitatem cum gloria, cuius semen est gratia, quæ cum vnione hypostatica, nec proportionem habent, nec condignitatem, cum gratia nec semen eius sit, sed inferioris cuiusdam ordinis, neque ex natura sua ad illam ordinetur. Secundo, si constituamus huic gratiæ superaddi diuinam promissionem sub conditione operis, tunc esset quidem aliquod vestigium meriti de condigno, quia homini sic operanti sub tali promissione debitum esset præmium incarnationis, & quia illa opera ex diuina ordinatione, & facta sub fide, & spe illius promissionis antecedentis haberent quendam maiorem

rem

sem valorem pertinentem quodammodo ad ordinem unionis hypostaticæ.

Tertio, quod posita hac promissione adhuc non esset in illis operibus meritum proprie, ac simpliciter de condigno, habens, seu inducens veram rationem iustitiæ, ita declaro. Quia quamvis promissio sub conditione operis ad perfectum meritum de condigno necessaria sit: non tamen sufficit, nisi opus, sub quod sit promissio, pensatis omnibus sufficientem valorem habeat, & respectu præmii moraliter condignum: at vero meritum puræ creaturæ, quantumvis in se perfectum, & factum sub illa promissione, semper est omnino inæquale in valore respectu præmii Incarnationis, quia semper illud meritum manet finiti valoris inenfue: Incarnatio autem est præmium infiniti valoris simpliciter: sunt ergo profus inæqualia, imo illud meritum est quasi nihil respectu tanti præmii, & ideo promissio sub conditione illius non inducit veram, ac propriam iustitiam.

Dices, ergo saltem hoc modo concedendum est, meruisse Patres antiquos de condigno incarnationem: Probatur sequela, quia illi habuerunt promissionem incarnationis propter sua bona opera à gratia procedentia, ut patet ex illo Genes. 22. Benedicetur in semine tuo omnes gentes, quia obedisti voci meo. In semine tuo, ait, quod scilicet, est Christus, ut exposuit Paulus ad Galat. 4. & Psalm. 131. ad David dicitur, Iuravit Dominus David veritatem, & non frustrabitur eum, de fructu ventris tui ponam super sedem tuam, Respondetur, has promissiones non fuisse antecedentes merita, & sub conditione operum factas, ut merita, quæ illis inmererent maiorem aliquam vim habere possent, vel maiorem obligationem inducere, sed fuisse consequentes, ex Dei benignitate & misericordia, quod satis patet ex forma ipsarum promissionum & ex verbis quibus fiunt. Quando vero promissio vel collatio stipendii, est tantum subsequens opus non immutat vlllo modo obligationem seu meritum, quantum est ex opere, ut in rebus humanis satis constat; & infra tractantes de Christi merito latius explicandum est.

Ex dictis tamen obiter expediri potest quæstio, an homo purus possit de condigno mereri assumptionem suæ propriæ naturæ, scilicet, existens, prius tempore in proprio supposito, habensque gratiam, & divinam promissionem, quod assumenda sit eius natura, dummodo hoc, vel illud operetur. Quidam enim existimant tale meritum impossibile esse, tum, quia qui meretur, sibi meretur: at vero tale suppositum sibi mereri unionem non posset, cum non possit suppositum assumi: tum etiam, quia tale suppositum suam potius destructionem mereretur, nam si eius assumatur natura, suppositum ipsum creatum è medio tolli necesse est.

Mihi tamen videtur, hoc meritum de condigno proprium, & inducens veram rationem iustitiæ, non esse possibile propter rationem factam; tamen eo modo imperfecto, quo dixi posse vnum hominem mereri incarnationem in alia natura, existimo etiam posse in propria, quia opus alicuius non est magis efficax ad merendum bonum alterius naturæ quam propriæ. Neque Incarnatio facta in propria natura est maioris valoris, quam facta in aliena, & promissio Dei potuisset eodem modo intercedere. Nec ratio facta de destructione proprii suppositi efficax est: nam licet suppositum sit, quod operatur, & meretur, tamen tota ratio operandi est ipsa natura, cuius bonum potest suppositum per talem operationem intendere, præsertim, quia solum dicitur destrui suppositum quo ad modum subsistendi: tota vero natura, & simpliciter idem homo maneret sub meliori modo subsistendi, & ideo destructio illius modi nihil obstat, quominus hoc meritum possibile sit.

Virum homines iusti, qui Christum præcesserunt, de congruo meruerint incarnationem, vel eius accelerationem.

Quatuor dicendi modos inuenio esse posse circa quæstionem istam. Primus est, affirmans antiquos Patres meruisse de congruo accelerationem Incarnationis, vel alias circumstantias, ut v. g. quod ab ipsis descenderet Christus, non vero ipsam incarnationem. Ita opinantur Bonavent. in 3. dist. 4. art. 2. q. 1. Gabr. artic. 3. dub. 3. Ricard. ar. 3. q. 1. Almain. q. 1. dub. 3. Marfil. q. 5. artic. 2. conc. 3. & 4. artic. 3. dub. 1. concl. 1. & Alexan. Alenf. 3. p. q. 8. memb. 3. art. 2. Verum est tamen aliquos ex his magis videri loqui de merito de condigno, quam de congruo, & ideo negare illud respectu Incarnationis; admittere vero respectu circumstantiarum, ut sectione precedenti tetigi. In hanc vero sententiam de merito congrui inclinant D. Thom. in 3. d. 4. q. 3. ar. 1. ad 4. Scot. in 4. d. 2. q. 1. ad 3. Sot. li. 2. de iust. & iur. q. 1. ar. 3. cōc. 3. Et probatur prima pars affirmans, quia Patres antiqui erant iusti, & amici Dei, & postulabant non quidem Incarnationem ipsam (iam enim erat certi futuram illam) sed accelerationem eius; ut patet ex illo Psalm. 78. Cito anticipent nos misericordia tua, & ideo Psalm. 11. dicitur: Propter miseriam inopum, & gemitum pauperum nunc exurgam: ubi per particulam illam, Nunc, circumstantia temporis, & acceleratio significatur: Illi ergo Patres merebantur exaudiri saltem de congruo, quia congrui est, ut Deus amicos suos exaudiat iusta petentes: & ideo, quasi satisfaciens Deus eorum desideriis, interdum accelerationem hæc promittebat, ut Isai. 51. Cito veniet salus tua, & Abac. 2. Veniens veniet, & non tardabit, & Daniel. 9. Septuaginta hebdomade, abbreviata sunt, & c. ubi illud verbum premititur, Quia vir desideriorum es.

Alter pars negans huius opinionis probatur ratione secunda D. Thom. hic artic. 11. quia principium meriti non cadit sub illud meritum, cuius est principium, ut est commune axioma Theologorum, quod & in merito de condigno, & de congruo proportionaliter verum est, si vtrumque cum suo principio conferatur, in vtroque enim est eadem ratio proportionalis; scilicet, quia vnumquodque meritum in suo genere supponit principium suum; sed Incarnatio est principium, & radix totius meriti antiquorum Patrum, tam de congruo, quam de condigno, sicut ergo hac ratione intulit D. Thom. illos Patres non potuisse mereri de condigno incarnationem, eadem ratione concluditur, nec de congruo mereri potuisse. Et confirmari hoc potest variis modis, quos infra in tertia sententia, & respondendo argumentis commodiori loco proponemus.

Secundus modus huic contrarius esse potest, meruisse antiquos Patres de congruo Incarnationem; non tamen temporis accelerationem. Fundamentum prioris partis est, quia illi Patres non postulabant à Deo solam accelerationem: sed ipsam etiam executionem Incarnationis; ut constat ex eorum verbis Isaiæ. 45. Rorate celi desuper, & nubes pluant iustum, cap. 64. Vtinam dirumperes celos, & descenderes, Psalm. 84. Salutare tuum da nobis, & in 105. Vistis nos Domine in salutari tuo, Genesis 49. Expectabo salutare tuum Domine. Hæc autem oratio meritoria erat saltem de congruo, ut patet ex ratione facta pro superiori sententia: congruum est enim, ut DEVS cooperetur hominibus iustis, facientibus quod in se est, præsertim ad ea bona consequenda, quæ ad salutem necessaria sunt. Nec vero huic orationi obstat (quod Alexan. & Ricard. supra innuabant) illos Patres fuisse certos de futura Incarnatione; quia sæpe DEVS prædestinat aliquid

Bonav.
Gabr.
Ricard.
Almain.
Marfil.
Alenf.
D. Thom.
Scotus.
Sotus.

P/11. 6781

Isai 51
Abac 2
Daniel 9

P/45. 664
Gen. 49

Y 4 quid